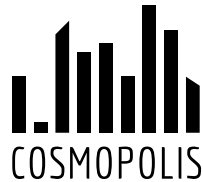
Milan Syruček

FRANÇOIS MITTERRAND

OSUD VELKÉHO MUŽE
NA POZADÍ DĚJIN FRANCIE

COSMOPOLIS

Milan Syruček

FRANÇOIS MITTERRAND:

OSUD VELKÉHO MUŽE NA POZADÍ DĚJIN FRANCIE

Upozornění pro čtenáře a uživatele této knihy
Všechna práva vyhrazena. Žádná část této tištěné či elektronické knihy nesmí být reprodukována a šířena v papírové, elektronické či jiné podobě bez předchozího písemného souhlasu nakladatele. Neoprávněné užití této knihy ***bude trestně stíháno.***

© Milan Syruček, 2016
Prologue © Hubert Védrine, 2016
Epilogue © Jaroslav Šedivý, 2016
© Grada Publishing, a. s., 2016

Fotografie z archivu Jazzové sekce Karla Srpa přefotil Svetozár Plesník

Korektura Dana Řezníčková
Obálka Jakub Karman, Art007
Grafická úprava a sazba Roman Křivánek, Art007

COSMOPOLIS

Vydala Grada Publishing, a. s., pod značkou Cosmopolis
v Praze roku 2016 jako svou 6340. publikaci

Tisk Tiskárny Havlíčkův Brod, a. s.

Grada Publishing, a. s.,
U Průhonu 22, Praha 7

ISBN 978-80-271-9392-9 (ePub)
ISBN 978-80-271-9391-2 (pdf)
ISBN 978-80-271-0163-4 (print)

MOTTO:

Politická akce, v určitých hodinách, je jako chirurgův skalpel, nenechá místo pro nejistotu.

François Mitterrand,
*Ma part de verité (*Má strana pravdy)

Politický člověk se především vyjadřuje svými činy, s nimi je vypočitatelný. Projevy a články jsou jen podpůrné kamínky, jež slouží jeho dílu akce.

François Mitterrand,
Mémoire à deux voix (Dvouhlasá paměť) s Elie Wiesel

ÚVOD HUBERTA VÉDRINA

Jako blízký spolupracovník Françoise Mitterranda během čtrnácti let jeho prezidentství a více než deseti let ve funkci prezidenta Institutu Françoise Mitterranda jsem četl téměř vše, co se o něm napsalo ve Francii a v zahraničí, tedy nezměrné množství článků a knih, často poutavých. Jen v roce 2016 jich vyšlo dalších šestnáct.

A musím přiznat, že Milanu Syručkovi, který nejprve psal o generálu de Gaullovi, se podařilo přinést do této produkce cosi nového. Jeho zájem o Françoise Mitterranda je zřejmý a má k tomu i silnou osobní motivaci: Jejich první setkání v roce 1969, oběd v Lutetii. Jeho obdiv k této osobnosti nikdy neustal. Napsal o něm knihu už v roce 1996. Pro něj je François Mitterrand „jednou z nejvýznamnějších osobností francouzské historie a 20. století", ale také tajemnou bytostí, což u něj provokovalo přání odhalit jeho tajemství. Nikoliv ve vulgárním smyslu, jak to dělá bulvární tisk, ale ve snaze hluboce pochopit kořeny složitosti tohoto člověka. Milan Syruček rozvíjí také rozkošný výklad symbolu růže u Françoise Mitterranda. A jako jiné francouzské biografie, pokouší se hledat spojení jeho soukromí s jeho politikou.

Ale Milan Syruček píše knihu jako Čech, což ho vede k tomu, aby zkoumal hlouběji politiku bývalého prezidenta, když začínal v osmdesátých letech podněcovat oslabení a budoucí rozpad SSSR. A připravovat tuto změnu, která mohla skončit velice tragicky a představovat si, aniž by vyčkával, co může navrhnout zemím Východní Evropy, aby se staly skutečně demokratickými. Evropská unie jim byla podle smluv o připojení otevřena, avšak bez dlouhých předběžných jednání o připojení – François Mitterrand předvídal patnáct let, což bylo některými chápáno jako pokus o zpomalení tohoto procesu. Naopak! Řekl to v roce 1989 a země střední Evropy vstoupily do EU... v roce 2004. Smělým návrhem Françoise Mitterranda bylo, aby tyto evropské země, aniž by počkaly na oficiální přijetí, se s plným úsilím podílely na politické konfederaci. Jen lituji, že se tato idea pro nedorozumění neuskutečnila.

Milan Syruček se správně dotýká výjimečné důležitosti kontaktů Françoise Mitterranda s politickými osobnostmi během jeho pobytů v Praze.

Jsem šťastný, že český čtenář dostává do rukou knihu takové kvality o všech složitostech politiky a výjimečné osobnosti bývalého francouzského prezidenta.

Hubert Védrine
22. června 2016

ÚVOD

„Tak ho přece vyzkoušejte v praxi," navrhl během své návštěvy Prahy François Mitterrand při prohlídce výstavy francouzské techniky, která byla otevřena v pražském Klementinu. Mezi exponáty byl totiž jeden, v té době unikátní, který dokázal odhalovat, zda se na starých obrazech neskrývají pod vrchní malbou ještě další vrstvy. V gotice i později to nebylo nic udivujícího, takové tajemství skrývá dokonce Mona Lisa v Louvru. Nepodařilo se mi však dosud zjistit, zda se tak skutečně stalo či nikoliv. Jsou svědci Mitterrandových slov, ale nikoliv jejich realizace. Že by se snad jednalo o obrazy Mistra Frederika v karlštějnské kapli sv. Kříže, což se mi zdálo nejpravděpodobnější? Ptal jsem se na to i kastelána hradu Jaromíra Kubů, který se o hrad stará osmadvacet let a poprvé sem nastoupil jako průvodce už v roce 1977. Věděl jen, že se obrazy skutečně prověřovaly a na stěně pod nimi se našly jiné náčrtky, ale nepotvrdil mi sebemenší spojitost s Mitterrandovou iniciativou. Přesto se o tom zmiňuji, protože vím, jak Mitterrand rád objevoval nové a tajemné. Sám byl příkladem takové záhadné mnohovrstevnosti, již postupně objevují historici a jeho životopisci.

Činí tak zejména v roce 2016, který je rokem Françoise Mitterranda: uplývá v něm sto let od jeho narození a dvacet let od jeho smrti. Světlo světa spatřil 26. října 1916 a skonal 8. ledna 1996. Mezi těmito daty je téměř osmdesát let jeho života. Jaký byl?

Byl nejen pohnutý, ale také v mnoha ohledech až dosud značně tajemný. Od původu jeho rodu až po záhadnou okolnost jeho smrti.

Činím tak i já, třebaže první knihu jsem o něm napsal v roce 1996 a nazval jsem ji *Růže pro prezidenta*. Růže ho skutečně provázela jeho životem. Růži mělo ve svém znaku katolické lyceum, které navštěvoval. S růží v ruce vyznával své city své první lásce, s níž se zasnoubil, růži jí posílal během války každý 3. březen, v den jejich zasnoubení, ale nakonec se nevzali. Tuto květinu si za svůj symbol zvolila Socialistická strana, jejímž předsedou se stal v roce 1971. *Růží v pěsti* nazval jednu ze svých knih, v níž vysvětloval program socialistů. S růží v ruce kráčel k hrobům socialistických vůdců v Pantheonu v den, kdy nastoupil prezidentský úřad (mezi posledními zde byla v roce 2015 pochována Geneviève de Gaulleová-Anthoniozová, dcera de Gaullova bratra Xaviera). Jen jeho pracovní stůl v Elysejském paláci nikdy nezdobila váza s růžemi, ale polními květinami.

Růže však je Mitterrandovým symbolem i v jiném slova smyslu: botanici se dosud přou, zda vzhledem k mnohotvárnosti jich existuje sto či až tři sta druhů. Nejstarší doklady o jejich existenci jsou z období před čtyřiceti miliony let. Uchvacují nejen svými tvary, barvami a vůněmi, ale i dalšími vlastnostmi: jsou dokonce jedlé a olej z nich je neodmyslitelnou součástí mnoha parfémů. Ač jejich existence je tak stará, stále zůstávají až mystickými květinami. Tak jako je až dosud plný dosud neobjasněných záhad celý Mitterrandův život: od kořenů jeho rodu a sporů, zda byl současně i bratrancem věčného následníka britského trůnu prince Charlese a amerického prezidenta Ronalda Reagana, přes jeho mladistvé výstřelky ve třicátých letech, kolaborací či odbojem za války, zákruty jeho politického vývoje od pravice k vůdci francouzské levice, odpůrcem autoritář-

ského generála de Gaulla až k vlastnímu působení jako prezidenta-monarchy, dvojím rodinném životě a dokonce posledními okamžiky jeho života, ukončeným přirozenou či naopak vyžádanou smrtí.

V této knize jsem se také přiznal, že jsem se o Mitterranda začal zajímat od doby, kdy se na francouzském politickém nebi objevil jako de Gaullův sok v souboji o prezidentské křeslo. Osobně jsem se s ním seznámil, když jsme v roce 1969 poobědvali v pařížském hotelu Lutetia. Od té doby jsem byl nesčetněkrát v domě na ulici Solferino, kde bylo sídlo socialistické strany, kterou ze starého konzervatismu, uzavřenosti a izolace dovedl na vítěznou pozici jak v parlamentě, tak – ve své osobě – poprvé v historii Páté republiky do Elysejského paláce. Tam jsem se za ním také vypravil. Po půl roce čekání mi bylo povoleno strávit tam několik dní, hovořit s jeho spolupracovníky a poradci, pozorovat jeho každodenní rytmus. A rovněž spolu s ostatními dodržovat ona prezidentská tajemství, která ho tehdy obklopovala.

Teď je mohu vypovědět. Abych i našim čtenářům přiblížil politika, který v mnoha ohledech byl protipólem generálu de Gaullovi. *„Zatímco de Gaulle byl člověkem zpřetrhání všeho, Mitterrand zanechal obraz člověka pokračování, dokonce pokračování za jakoukoliv cenu,“* napsal o něm Éric Roussel v knize *François Mitterrand. De l´intime au politique* (Od soukromí po politiku).

Jestliže de Gaullův život a politická kariéra byly průzračné jako čirá voda ve studánce, Mitterrandův často připomínal zakalenou vodu. Přesto měli mnoho společného. Dokonce se jejich cesty několikrát proplétaly. Například právě v ulici Solferino, dlouhé jen 232 metrů: kromě francouzských socialistů tu od roku 1934 bylo sídlo odborů CGT, inklinujících k socialistům. Ale od roku 1947 se v této ulici rovněž usídlili gaullisté: generálova strana Rassemblement du peuple français (Shromáždění francouzského lidu) a její další organizace. Rozdíl byl jen v tom, že zatímco socialisté měli číslo 10, gaullisté se usídlili v čísle 5.

Společné měli oba političtí vůdci a rivalové – de Gaulle a Mitterrand – to nejpodstatnější: nesmazatelně se vepsali do francouzské historie, každý z nich vytvořil jednu její samostatnou kapitolu. Jestliže de Gaullovu historici nazvali Pátou republikou, Mitterrandovu sice nepojmenovali Šestou, ale možná by měli.

V úvodu své první knihy o Mitterrandovi jsem napsal, že ji píšu také proto, že mám rád Francii. Její minulost i přítomnost. Památky i místa, kde vůbec žádná pamětihodnost nestojí. Poezii a také kuchyň i vinné sklepy. Lidi slavné i ty z bistra na rohu ulice. Proto píšu o tom, jací jsou Francouzi a Francouzky, jak a čím žijí, zda a čím jsou tak výjimeční, jak se o nich tvrdí.

Pojednává tedy nejen o Mitterrandovi, ale i o jeho voličích a odpůrcích. Zaujalo mě, proč si ho Francouzi vybrali za prezidenta dokonce na celých čtrnáct let. Sám jsem ho jako cizinec volit nemohl. Neskládal jsem mu tedy poklony, abych od něj něco očekával, dokonce ani amnestii za případný dopravní přestupek. Vím, že by mi ji udělil jen při svém znovuzvolení, a to potřetí ústava nepřipouští. Jestliže jsem se už jednou věnoval de Gaullovi, nemohl jsem pominout jeho věčného rivala. Dvě osobnosti, jejichž velikost lze měřit též jejich vzájemným vztahem. Když Mitterrand zůstal v předvolební kampani roku 1965 jako jediný protikandidát, de Gaulle zakázal svému štábu využít proti němu jistá nemilá osobní fakta s poznámkou: Nešpiňte muže, který možná bude prezidentem. I Mitterrand uznával generálovu velikost a každoročně vzdával hold jeho památce, ač byl jeho tak tvrdošíjným protivníkem.

Přes všechnu ošidnost tématu vím jedno: Francie nemá ve zvyku vymazávat ze svých dějin ty, kdo do nich jednou vstoupili. Konečné zhodnocení nechť si učiní každý čtenář sám – a to nejobjektivnější ať nakonec vyřkne sama historie. Bývá přísnější a milosrdnější zároveň, neboť tak působí kouzlo i zákon času.

MLÁDÍ A ZRÁNÍ

PŘÍBUZNÝ PRINCE CHARLESE A RONALDA REAGANA?

Narodil se 26. října 1916 ve čtyři hodiny ráno v prvním poschodí domu Lorrainových, který rodiče Yvonny (za svobodna se jmenovala Lorrainová) přenechali novomanželům Josephu a Yvonne Mitterrandovým, v Jarnaku v ulici Abel-Guy č. 22. Porod proběhl za asistence rodinného doktora Julese Huberta. Rodička Yvonne pojmenovala novorozence Françoisem podle Františka z Assisi, kterého jako pravověrná katolička zbožňovala. Do městské matriky ho však šel zapsat dědeček Jules, jeho otec Joseph právě přebíral místo přednosty stanice v Montluçon, takže nebyl při porodu svého druhého syna a pátého dítěte. Už na jaře 1918 dosáhl svého jmenování přednostou stanice v nedalekém Angoulême a později se mu podařilo sloužit přímo na stanici v Jarnaku, takže byl nejen blízko rodině, ale mohl se rovněž starat o rodinné vinice.

Vlastní křest Françoise proběhl až 6. května 1917 v jarnacském kostele sv. Petra. Jeho plné jméno znělo François, Marie, Adrien, Maurice. Avšak na naléhání matky se 3. listopadu 1916 uskutečnil tzv. křest v nouzi (ondoiement), který většinou probíhal, když bylo dítě ve smrtelném nebezpečí a bez obvyklého ceremoniálu.

François byl sice zdravý, přesto však jeho matka chtěla co nejdříve *„odevzdat jeho duši Bohu“*, jak sama uvedla v žádosti biskupovi, který musel obřad povolit. Takže tenhle syn byl už od narození výjimečný. Stejně jako byl Jarnac, město, které pamatovalo jednu z nejlítějších náboženských bitev mezi katolíky a protestanty, při níž zahynul v roce 1569 šéf hugenotů princ de Condé. A v roce 1906 se zde reformované církve sjednotily. Neinspirovala i tato historie, k níž byl Mitterrand tak vnímavý, jeho některá politická rozhodnutí?

Při porodu měl doktor starosti se zesláblým srdcem Yvonny, a proto ji radil, aby už znovu neotěhotněla. K tomu si jen povzdychla, že to na ní nezáleží, je to jen vůle boží. Takže nakonec François měl sedm sourozenců: tři bratry – Roberta (1915–2002), absolventa polytechniky, administrátora jedné společnosti, Jacquese (1918–2009), generála vojenského letectva a Philippa (1921–1992), zemědělce a starosty v Saint-Simon. Sestry byly čtyři: Marie-Antoinette (1909–1999), celkem třikrát vdaná, Marie-Josèphe (1912–1977), dvakrát provdaná, poprvé za markýze, Colette (1914–2004), vdaná za kapitána, a Geneviève (1919–2006), manželka bankéře.

Přes svou početnost patřila rodina Mitterrandových ve čtyřtisícovém Jarnaku k těm zámožným. Lidem se zde vedlo docela dobře, především díky koňaku, pro který si obchodníci přijížděli až z Anglie a Švédska. Nebyl to kraj revolučních výbojů, naopak tu převládal konzervatismus daný rovněž náboženskými, zejména katolickými tradicemi. Také příslušníci Mitterrandovy i Lorrainovy rodiny byli věřícími katolíky.

Někteří historikové, s ohledem na prezidentův obdiv k velkým osobnostem, se snaží dokázat, že jeho rod má hluboké kořeny, jež ho pojí s dnešní britskou královskou dynastií. Sestupme až do konce 15. století. Jean de Barbezières s manželkou Clémence, rozenou ďOrgemont, měli dva syny: Philippa a Louise. Philippova větev se v pátém kolenu dostala k rodu vévody z Brunswicku-

-Lunebourgue a pokračovala anglickým králem Jiřím I. až III., královnou Viktorií, Eduardem VII., k Jiřímu V. a VI. Poslední Jiří byl otcem Alžběty II., matky dnešního následníka trůnu prince Charlese. Louisova větev dospěla přes několik generací k Eugénii Faurové řečené mamá Nini a Julesu Lorrainovi zvanému papá Jules. To byli z manželčiny strany prarodiče prezidenta Mitterranda.

On sám na svatbě prince Charlese s lady Dianou (France Spencerovou) nepřipomínal, že princ je jeho vzdáleným bratrancem. Ani Françoisův dědeček smýšlením, náboženským vyznáním a charakterem nijak nenaznačoval, že v jeho žilách koluje něco modré anglické krve.

V červenci 1986 obdržel François Mitterrand dopis od amerického prezidenta Ronalda Reagana. Upozorňuje v něm na článek v jednom z nejprestižnějších amerických časopisů *Reader´s Digest.* Na stránce 148 se píše o tom, že *„britští genealogové nalezli souvislost mezi mou rodinou a Riagainem, otcem islandského krále Briana Bora a tedy podle této skutečnosti jsem mezi jiným bratrancem Françoise Mitterranda. Takže naše nedávné setkání bylo v určitém smyslu rodinnou schůzkou.“*

Mitterrand sám byl zřejmě příliš zaměstnán, než aby se věnoval historii svého rodu, ale za něj to učinili mnozí, zejména v osmdesátých letech. Mezi tyto historiky patřil například Jean-Yves Ribault, ředitel archivů v departementu Cher či jedna z nejznámějších britských genealožek Simon Frazerová. Když se tohoto výzkumu ujala také Marie Balvetová, prezident ji několikrát přijal, aby napomohl jejímu bádání, ale spisovatelka nakonec musela uznat, že v rodu není nikdo natolik významný, aby se zapsal do francouzské historie, třebaže *„předkové ve svém každodenním úsilí přispěli ke slávě Francie“,* dodala, aby to nevypadalo tak trapně (*Le roman familial de François Mitterrand*, Plon, Paris 1994).

Rod Mitterrandů byl skutečně úzce spjat s krajem Berry (dnes se už nepoužívá tento název). Potvrzuje to jistý Sylvain Mitter-

rand, který se narodil v roce 1625 na skromné farmě, zabývající se vinařstvím, která se nacházela asi deset kilometrů od vršku nazývaného Mitterrand či Mitterrandova pláň. Nepřesné jsou údaje, které sahají až k roku 1230 a dvěma bratrům Miterramů, žijícím blízko místa nazývaného „chasal Miteran" (obývané místo, obklopené poli, vinicemi a lesem). Mají něco společného?

Stejně tak je nejasný sám původ slova Mitterrand. Ve slavném *Dictionnnaire étymologique des noms de famille et prénoms de France* od Alberta Dauzata (Larousse 1951) se uvádí, že toto jméno se blíží názvu zemědělského povolání „měřiče zrn", což sám prezident jednou připomněl při svém setkání s kanadskými pěstiteli obilnin. Jiní nacházejí jiné kořeny, ale faktem zůstává, že ten prokázaný kořen směřuje k vinařům kraje Berry, ať to bylo v různých dobách a někdy – třeba i v důsledku svateb – se plochy vinohradů měnily. Jen poslední generace Mitterrandů vinice opustily a věnovaly se jiné činnosti, třeba stavbě kanálu, který se právě budoval. Françoisův dědeček už byl železničářem ve společnosti Železnice Paris – Orléans, v níž pracoval i jeho otec Joseph. Měl sice literární sklony a chtěl být novinářem nebo hercem, ale ve svých sedmadvaceti letech, v roce 1900, se stal na přání svého otce železničářem a ve dvaatřiceti přednostou nádraží v Saint-Nazaire. Ve stejném roce se oženil s Yvonne Lorrainovou. Tak se spojily dva rody, které vždy patřily ke kraji Charente.

Pokud nebylo možné u Mitterrandů vystopovat královské předky, něco jiného to bylo u rodiny Lorrainových. Ačkoliv byli převážně vinaři, někteří si vybrali jinou životní dráhu. Například Nicolas, který ovdověl v roce 1747, se rychle oženil s dcerou vinaře a z deseti dětí, které měli, se François stal granátníkem a poté četníkem. A zase jeden z jeho synů, Jules, prodával kapesníky, ale věnoval se rovněž hazardním hrám a už ve svých jednatřiceti letech spáchal sebevraždu. O tom se v rodině nehovořilo, sám prezident se to dozvěděl až ve zralém věku. Naštěstí Julesův potomek Léon

se stal jako obchodník s vínem tak zámožným, že koupil v Jarnaku právě ten dům, v němž se příští prezident François Mitterrand narodil. Léon se také stal v roce 1857 zakladatelem zednářské lóže v Jarnaku, která po dvaceti letech zanikla.

Následující rok se narodil další Jules, což už byl Françoisův pradědeček z matčiny strany. Po studiích se vypravil do Londýna, aby zvládl angličtinu a svůj pobyt v britské metropoli využil i jako zástupce jarnackých výrobců koňaku. Tím se zabýval až do svého sňatku s Eugénií Faure, dcerou přítele jeho otce. Tak se dostáváme k oné větvi sahající až k anglickému královskému dvoru, na níž byl François Mitterrand tak pyšný. Dokazuje to i jeho dopis spisovatelce a historičce Marii Balvetové, když ji upozorňoval, aby pátrala právě po této větvi Faurových.

KOŇAK A ŽELEZNICE

Papá Julese dlouho trápila ztráta dvou synů – jeden zemřel ve věku čtyř let, druhý jako dvacetiletý. Jako ostatní usedlíci charentského kraje si spíš než na penězích zakládal na vinicích, z jejichž hroznů pak zrál vynikající koňak. Dokonce dokázal překonat ztráty, které způsobila vinici phylloxera. Znovu je obnovil a dokonce vypěstoval takové odrůdy, za něž získával ceny. Stoupla i jeho vážnost. Stal se prezidentem výrobců vína v celém jihozápadním regionu země a také po dvacet let radním v Jarnaku.

O penězích se doma ani nehovořilo. Pokud se šetřilo, tak proto, aby se udržovaly vinice, dobrý životní standard a odpovídající pozice v místní společnosti. O Julesovi se říkalo, že je malým buržoou mezi velkými a velkým buržoou mezi malými. Vlastnil v Jarnaku několik domů. Jeden obývali Lorrainovi s dcerou Antoinette Sarrazinovou, válečnou vdovou se dvěma dětmi: Pierrem a Yvonnou. Ve druhém, také dvouposchoďovém, se později usadili Mitterrandovi, jichž nakonec bylo deset. Dědovi patřilo také 25 ha jarnackých vinic, největší bohatství měl však v Touventu u Aubeterre: 100 ha

*

půdy a majestátní dům, v němž trávil osm měsíců v roce. Měl rovněž služebnictvo: kuchařku, pradlenu, kočího a tři ženy, které pomáhaly kromě jiného i při zpracování hroznů. Babička Lorrainová vybírala chůvy pro jarnacký dům v Bretani podle fotografií. Celá rodina se dlouho bavila při vzpomínce na jistou Marii, která poslala svou fotku, na níž pózovala ve svatebních šatech své sestry.

V neděli se jezdívalo autem na mši a farář byl vždy zván na oběd. Jedlo se dobře a rozmanitě: telecí, hovězí, zelenina, ovoce. Svátečním jídlem býval krocan na pomerančích. Pozemky protékala řeka Drôme, a také ona obohacovala stůl a peněženku: za noc se tu do sítí daly nachytat až dva metráky tloušťů, duhových pstruhů a úhořů. Papá se říkalo i Josephovi, Mitterrandovu otci. Sousedé často Françoisovi povídali: *„Pozdravuj svého papá,"* a klouček se ptal: *„Ale kterého?"*

Jeho otec – na rozdíl od dědečka – byl uzavřený a chladný. Jedna dcera se přiznala, že se bála s ním bydlet, když zemřela matka. Srdce měl však pod tvrdou kůrkou vřelé, miloval svou ženu a děti, byť zvláštním způsobem. O vztahu k manželce řekl svým synům až po její smrti: *„Nevěřte kráse, hledejte morální hodnoty."* Yvonna nebyla oslňující kráskou, ale její čistá duše a pevné morální zásady z ní činily spolehlivou a věrnou celoživotní partnerku. Děti otec nehýčkal, ale dokázal je odměnit. Například za dobré vysvědčení je vodil na oběd do prvotřídní restaurace Dubern v Bordeaux. I o padesát let později prezident Mitterrand stále vzpomínal na znamenité jídlo u Duberna.

Otec svá humanitní studia dokončil v Notre-Dame des Aides. Dobře ovládal latinu a chtěl být novinářem. Nakonec se stal v Blois zaměstnancem železniční společnosti Paříž–Orléans. Služba to byla opravdu kočovná – po svatbě žili v Saint-Nazaire, kde byl zástupcem přednosty stanice, poté sloužil v Nantes, Chantonnay, Montluçonu, Quimperu, až skončil jako přednosta stanice v Angoulême. Za první světové války nemusel narukovat, funk-